

pravnih določil. Knjižica stane samo 80 h in se dobiva po knjigarnah in pri omenjenem uredniku. Kakor smo pozvedeli, izide kmalu po Novem letu čez 500 strani obsežna knjiga istega urednika „Zakoni o nespornem sodstvu“, v kateri bodo predpisi o notarskem redu, o zapušinskih stvareh in civilnosodnih depozitih z vsem, kar je s temi predpisi v zvezi. Knjiga bo vezana veljala 6 K, do 15. januarja 1910 pa jo dobe naročniki za 5 K 26 h, ako ta znesek pošljejo kar društvu „Pravnik“ v Ljubljano.

Politiški pregled.

* **Pri dopolnilnih volitvah** v istrski deželni zbor za okraj Piran je bil izvoljen italijanski liberalac dr. Almerigo Ventrella.

* **Koliko velja vojaštvo?** Izdatki za vojaštvo so določeni za to leto v posameznih državah takole: Angleška 1532 mil. K, Nemčija 1452-2 mil. K, Rusija 1348-4 mil. K, Zedinjene države 1158 mil. K, Francija 1115 mil. K, Avstrija 541 mil. K, Italija 443 mil. kron, Japonska 402-6 mil. K. V celoti pogoltno torej vojaštvo teh osem držav nad 8000 milijonov kron!

* **Češkimi sodnikom** je naročil minister Hoehenburger naj se ne vmešavajo v politiko, ker bi to utegnili omajati zaupanje prebivalstva do njih. Za nemške sodnike isto pravilo seveda ne velja.

* **Srbija in Bolgarska.** Na Srbskem imajo zopet ministrsko krizo. Odstopil je vojni minister Marinković, ker mu proračunski odsek ni dovolil novih 30 milijonov za vojne namene. Pravijo, da bo odstopilo vse ministrstvo. — Razmere med Bolgarsko in Srbijo postajajo vedno bolj prijateljske, kar zlasti izpričuje prijateljsko občevanje obeh kraljevskih rodov med sabo. Preteklo nedeljo se je peljal mimo Belgrada bolgarski kralj Ferdinand. Kraljevič Aleksander se mu je peljal nasproti do Niša. Zatrjuje se, da je kralj Ferdinand določil kraljeviča za ženina svoje hčere Evdoksije.

* **Statistika katoliškega duhovništva.** Na 1500 mil. ljudi in na 270 mil. katoličanov pride 360.000 katoliških duhovnikov. Število je zelo veliko, a razdelitev neenaka, ker na Evropo pride 300.000 duhovnikov, dočim jih odpade na ves ostali svet samo 60.000. Dočim imajo evropski narodi domače duhovnike, jih izvenevropski nimajo, ali pa samo v Ameriki.

* **Ukrajinska zgodovina** je v Rusiji prepovedana. Policija je zaplenila zgodovino slovitih Ukrajincev, zlasti ker je vsebovala življenje hetmana Mazepel. Knjiga je izšla v nakladi „Ukrajinske zveze“ in zaradi tega je vlada knjigarno zaprla.

* **Istrski deželni zbor** bo sklican še ta mesec na kratko zasedanje, ki bo trajalo baje le par dni. Želeti bi bilo seveda v interesu te izmučene dežele, da bi deželni zbor porabil tudi ta kratki čas za koristno delo. Vse pa je odvisno od tega, kako se razvije pogajanja v komisiji za sporazumljenje. Zakaj o tem ne more biti govora, da bi se mogli Slovani vdati kar tako in brez vsake garancije, da bo ustrezno vsaj glavnim postulatoma Hrvatov in Slovencev.

* **Leopold, kralj Belgije,** je umrl 17. t. m. Pokojni kralj Leopold je bil rojen l. 1835., je torej doživel 74 let. Vkljub temu je še neposredno pred svojo smrtjo dajal mnogo govorit o sebi zbog svojih galantnih ljubimskih avantur tako, da se je v zadnjem času govorilo celo, da ga mislijo Belgijci odstaviti zaradi javnega pohujšanja, ki ga je provzročil. — Poročil se je bil l. 1853. z Marijo Henrieto, hčerjo ogrskega palatina in avstrijskega nadvojvode Josipa. Ta zakon ni bil srečen. Ko se je pokojni kralj kakor prestolonaslednik in princ Brabantski s svojo mlado ženo na ženitovanjskem potovanju mudil v Benetkah, je napravil z njo izlet po lagunah. Maria Henrieta je bila tako navdušena, da je sklenila ponoviti izlet zvečer v spremstvu godev. Ko je Leopold II. videl prihajati godee in gondole, je vprašal: „Kaj pomenja vse to?“ — „Hotela sem vam pripraviti iznenađenje,“ je odvrnila mlada žena smehljaje. — „Jaz sem oni, ki inna pripravljati vam iznenađenja,“ je odvrnil princ in zapovedal, da so se vsi godei vrnili. Prejšnja avstrijska nadvojvodinja, tedanja belgijska princezinja in pozneje kraljica je takrat prelila svoje prve solze. Mož pa ji je obrnil hrbet. — Gotovo pa je, da je Belgija pod njegovo vlado napredovala v gospodarskem oziru. To pa v prvi vrsti zbog bogastva, ki ga dežela črpa iz Konga. Po drugi strani je zopet dokazano, da je Belgija glede ljudskošolske naobrazbe v zadnjih treh desetletjih znatno nazadovala. Toda to bo stvar zgodovinarja, da dokaže, ali in v koliko je pokojni Leopold II. pospeševal, oziroma oviral napredek. — S svojimi otroki Leopold II. ni imel sreče. Edini, l. 1859. rojeni sin Leopold, vojvoda Brabantski, je umrl l. 1869. Njegova najstarejša l. 1858. rojena hči Lujiza je poročena najprvo s princem Filipom Koburskim. Škandali, ki jih je uganjala in jih še uganja princezinja Lujiza, so splošno znani. Šele pred kratkim so poročali listi, da so ji v Budimpešti vse zarubili. Druga l. 1864. rojena hči Stefanija je bila poročena najprvo s pokojnim avstrijskim prestolonaslednikom Rudolfom in sedaj z ogrskim grofom Lonyajem. Edina hči, o

kateri se ne govori v širši javnosti, je najmlajša, l. 1872. rojena Klementina, poročena s princem Karlom Antonom Hohenzollern-Sigmaringkim. — Pokojni Leopold je živel v sovraštvu z vsemi svojimi hčerami. Ni se hotel spraviti z njimi niti na smrtni postelji. Zato mu baje niso bila — kakor poročila v Bruselju izhajajoči socialistični list „Peuple“ — podana niti svetotajstva za umirajoče.

Obrambni vestnik.

* **Na ravnateljstvo in učno osebje c. kr. učiteljskega v Ljubljani** prihaja v zadnjem času vedno več anonimnih pisem, v katerih se podlo denuncira učiteljske in učiteljske. Na kaki podlagi temelje ta pisma, nam znači že „verodostojni podpis“ pisca in dejstvo, da se niti enemu prizadetih ne more dokazati resničnosti navedenih dejstev. V Ljubljani se je ugnezdila zalega, ki se peča posebno s tem rokodelstvom. Na kaki podlagi se to vrši, bi vedele morebiti povedati tov. učiteljske — posebnih „družb“. Dovolj gnusno je, da se to vrši in žalostno je, da se med dijaštvo uvaja vohunstvo, pri katerem izgineva vsaka poštenost. Čast in poštenje nam branita, da ne odbijamo klina s klinom, a storili bi to vendar na poštenjši način nego anonimni pisci. Tem žalostnejše postaja vse dejstvo, ker smo zvedeli, da je neka učiteljske grozila svoji tovarišici, naj se le pazi — „o nji bode že neki gospod pisal nekaj gospodu ravnatelju“. Hm! Torej se jim daje tudi zaščito! — Konstatirali smo tu dejstvo, zadoščenje nam pa daje že koš, kamor padajo ta pisma, le poštenje anonimnih piscev ni tu na čistem!

* **Na učiteljske v Mariboru** pošilja učiteljsko tov. učiteljske tudi svoje liste, da jih seznanja s svojimi stremljenji in jih izobrazuje. Kako smo se pa začudili, ko smo dobili liste vrnjene, in sicer z nemškim odgovorom, oziroma označbo: „Wird nicht angenommen!“ To se pa godi brez vednosti naslovljenca. Baje se je že tri tedne vršil nered v tem oziru. Nočemo sumiti niti pošte, a še manj faktorjev na zavodu, ker ti itak ne bodo zabranjevali pedagoškega in vzgojnega čtiva gojencem. — Informirali se pa bomo in dognali istino ter izpregovorili o drugi priliki več — če bo potreba.

* **Gornjegrajskega dopisnika „Slovenca“** pozivljemo, naj nam pove: 1. Ali je učiteljsko upravičeno in sme sodelovati pri mladeniških organizacijah? 2. Ali je duhovščina upravičena in sme sodelovati pri mladeniških organizacijah? 3. S katerega polkovicom se to bolj ujema? 4. Pod katerega vodstvom se je dogodilo več nemoralnosti? — „Slovenčeva“ načela političke prostosti in svobode učiteljskega pač ne drže dobro in je bila naša trditve uvodnika v 49. številu pač resnična! In političke konsekvence, ki izvira iz „Slovenčevih“ načel, je ta: da se klerikalnega učitelja pri snovanju izobraževalnih društev povzdiguje, medtem ko se naprednemu pripisuje to kot atentat — zločin.

* **Gospodu K. Simonu,** slovečemu kritiku „Spomenice šol. odbora obrtno nadaljevalne šole v Ljubljani“. Dovolili ste si zavzemati svoje stališče o tem pri sestanku podružnice „Slovenske zveze“ v Ljubljani in ste ljubezljivo „izražali v ostrih besedah nevoljo, da se učitelji, ki bi morali biti vzgojitelji mladine, postavijo v vrste onih, ki so proti poboljšanja mladeničev“, kakor čitamo v „Slovenskem učitelju“. Dovolite, gospod Simon, da tudi mi zavzamemo tu svoje stališče. — „Spomenica“ namreč protestuje, da bi se uvajali na obrtnih nadalj. šolah novi predmeti... in „Slovenski učitelj“ pravi: „Ker se letos zopet poučuje verouk, je vsakemu takoj jasno, kam merijo streli iz nasprotnega tabora“. — Pripomniti moramo, da značijo zgoraj navedene pike bolj jasno naše stališče, nego stavek, ki je pred njimi. Nalšč zavijate, zato se nam zdi nevedno, zagovarjati se v tem oziru! Verouk se je uvedel tu na škodo drugim strokovnim predmetom in le s tega stališča smo nasprotni, ker smatramo mi obrtn. nadalj. šolo v prvi vrsti strokovnim šolam in ne vzgojevališčem. Da se uvaja verouk in se pri tem odje nekaj ur strokovnim predmetom, to mora izzvati odpor v vsakomur, ki ne smatra obrtno-nad. šole le kot postranski „zaslužek“ ali pa delo, ki bi z njim preganjal svoj dolgčas. Če bi se verouk uvedel poleg vseh ur, ki so jih imeli dosedaj posamezni predmeti, pa bi bilo vse v redu. Da se pa tako škoduje vajencu na njega strokovni izobrazbi, to mora pa prezreti le ozkosrčni in malobrižni kritičar. — Druga točka, ki je naše somišljenike privledla do tega odstavka spomenice, je pa tudi to, da se z uro, ki se odje strokovnim predmetom, odje tudi zaslužek posvetnemu učiteljsstvu, in sicer ga odje ne oženjeni katehet oženemu učitelju. — Da bi se pa hotelo z neko točko „odjesti skorjo kruha mlajšim vašim somišljenikom“, nam dovolite pripomniti, da govori ta odstavek popolnoma v smislu ukaza, ki je prišel na vodstva obrtno-nadaljevalnih šol. — Povest o ježu, ki je zaprosil prostora v lisičji luknji, vam bo znana,

čestiti gospod? Zvedeli pa bomo tudi, če je resnica, da se je neki katehet na omenjenih šolah izrazil, „da on dobro vé, kdo je oni učitelj, ki je na shodu pri „Nar. del. organizaciji“ govoril o uvedbi verouka“. Še ostrejše obsodbe je pa vredno dejstvo, če je resnično, da se je istotako od te strani predbacivalo nekemu vajencu socialno demokratstvo! Vaše „ostre“ besede, gospod kolega, menda niso bile na mestu! — Če želite, utegneta slišati še kaj!

* **Na adresi „Društva slovenskih učitelje“** v „Tovarišu“ z dne 3. t. m. nekdo veselo pozdravlja vest, da so se uvedla na moškem učiteljskem predavanju, slična onim na gimnazijah. Všeč mi je konec dotičnega članka, kjer pozivlja pisec dijaštvo na drugih učiteljskih, naj izposluje, da se uvedejo enaka predavanja tudi na njihovih zavodih. Čudim se pa, da kolega ni videl še prej našega ženskega učiteljskega, kjer bi bila predavanja nič manj potrebna in koristna kot na moških učiteljskih. Med drugim našteva dopisnik uspehe, ki jih bodo prinašala predavanja, kot zanimanje do čitanja, samonabrazba itd. Vprašujem pa, ali ne bi koristilo tudi bodočim učiteljicam, ako bi se zbudilo tudi v njih ista zanimanja? Ali ni učiteljska naloga, da dela prav tako za narod kot njen moški kolega? Ali nima tudi učiteljica svojega polja, kjer bi morala delovati? Poglejmo gospodinjstvo in druga taka vprašanja! Mar mislite, da učiteljice ne občutijo naobrazbe? Proč z dvojno merol! Naša parola je enakopravnost z učitelji vselej in povsod, ki se začni že na učiteljskem! Naloga „Društva slov. učitelje“ pa bodi, da stori potrebne korake, naj se izenači ta nedostatek ter uvedejo predavanja tudi na ženskem učiteljskem! Hkrati pa naj izposluje, da se prirede analogno kletarskim tečajem za učitelje, šivalni tečaji za učiteljice. Čas je že, da se odpravi iz šole kvačkanje in drugo tako lukurizno delo, namesto tega pa stopi v slehrno šolo šivalni stroj in učiteljica, ki ga bo znala uporabljati s pridom! Ako trosi dež. šolski svet denar, da navaja učitelje, indirektno k alkoholnemu — za človeštvo negativnemu delovanju, imej tudi denar za šivalni kurz, ki bo brezdomno prinašal šoli več koristi kot različni kletarski tečaji! —

* **Tega pa ne!** V slovensko javnost je prišel prav pozno odlok deželnega šolskega sveta štajerskega, v katerem se štajerskim okrajnim šolskim svetom naloga, da jemljejo v poštev le take učitelje in učiteljice, ki so se izučili na štajerskih učiteljskih. Več govori o tem naš tozadevni članek. — Za tem odlokem tudi hudobna nakana spodnještajerskih in sploh vseh štajerskih mestnih nemškutarjev in Nemcev, da bi oškodovali naše kmetsko ljudstvo, naše šolstvo, našo narodnost in naše učiteljsvo. Za tem odlokem tiči brezvestna nakana, da bi se spravilo ob kruh domače, zavedne kmetijske sinove in hčere, ki se posvetijo učiteljskemu stanu. Na štajerskem nimamo slovenskega, niti dvojezičnega učiteljskega, v Mariboru obstoja moško učiteljske, tudi šolske sestre imajo tako učiteljske za učiteljice, poleg teh dveh pa je še žensko deželno učiteljske. Vsi ti učni zavodi so nemški in le na prvih dveh se učijo tudi slovenščina za Slovence, za to je samoumevno, da se posebno na deželnem učiteljskem ne nauče tega, kar bi pozneje rabili kot učitelji, odnosno učiteljice. To tembolje, ker so po večini nastavljeni profesorji, ki prav nič ne poznajo slovenskega ljudstva. To uvidevajo tudi naši dijaki, naši domačini in zato rajši gredo v Ljubljano in Gorico študirat, zakaj oni se hočejo tako izobraziti, kakor je za naše razmere potrebno. So pač taki dobri profesorji v Mariboru, ki so sinovi slovenskih staršev in so tudi učitelji, ki so v Mariboru študirali, pa so med našimi najboljšimi učitelji, toda ravno ti od prvega do zadnjega potrdijo, da bi bilo vse tisto, kar so jih učili v Mariboru, večinoma popolnoma nerabno, in vsi tudi potrdijo, koliko truda in časa so porabili v dijaki dobi in pozneje kot učitelji, samo da so postali kos svoji nalogi, da so postali dobri naši učitelji. Vse to pa le zaradi dejstva, ker niti učni načrt na učiteljskih, niti profesorji v Mariboru niso taki, da bi poznali potrebe in zahteve slovenske ljudske šole ter na podlagi tega vzgojili učiteljske pripravnike. Dejstvo je dalje, da se slovenskim sinovom in hčeram učenje v Mariboru otežkoči, da se jih sovraži, zametuje in tlači, nemške in nemškutarke dijake pa na vse mogoče načine podpira in se jim izpregleda vse, najbolj pa še — sposobnost. — Ljudstvo plačuje in žrtvuje mnogo za šolo, ljudstvo torej upravičeno zahteva, da je šola dobra in njegovim potrebam primerna! To pa nikdar ni, ne bo in ne more biti, ako bodo delovali v njej tujei, ki ne poznajo ne našega jezika, ne naših potreb. Ne morejo dobro poučevati ljudje, ki sovražijo naše ljudstvo v srečo, ako že ne kažejo sovraštvu celo na zunaj. — Ako je na Wastianovo in drugo prizadevanje ustanovila dežela žensko učiteljske, pa sedaj ne morejo mezne spodnještajerske nemškutarice dobiti mest, in jim sedaj zopet na našo škodo hoče pomagati deželni šolski svet, potem je jasen dokaz, da je ta deželna ponemčevalnica popolnoma nepotrebna, da je naravnost dobremu šolstvu škodljiva. Naglašali so, da rabijo učiteljske zase, zato naj sedaj tudi te učiteljice obdržijo zase! Vsi tisti učenci,

ki so imeli nesrečo, da so morali k takim učiteljicam hoditi v šolo, so reveži za vse življenje, ker se naučijo tega, kar bi se v dobri ljudski šoli lahko naučili. — Uprimo se takemu škodljivemu odloku deželnega šolskega sveta! Besedo imajo predvsem deželni štajerski poslanci, oni morajo preprečiti take našemu ljudstvu škodljive odloke! Dalje pa imajo važno besedo krajni šolski sveti. Tukaj imajo važno besedo naši kmetje, duhovščina in učiteljsvo! Besedo imajo okrajni šolski sveti! Na delo vsak v svojem krogu, vsak na svojem mestu: ta odlok se mora razveljaviti, povedati je treba, da se slovenski spodnji štajer ne da komandirati na svojo škodo nemškutarjem in nemškim nacionalcem!

* **Deželni šolski svet koroški** pogodi vedno pravo, kadar gre proti Slovincem. Prošnjo, da bi se uvedel na šoli v Blatu slovenski učni jezik, je dež. šolski svet, ki mu boji prva skrb ljudska izobrazba — odbil!

Učiteljski vestnik.

Pomen telovadbe z narodno gospodarskega stališča. O tej zanimivi temi je predaval prof. dr. Pestotnik pri večeru, ki ga je priredilo „Dež. slov. učit. društvo v Ljubljani“ v svrhu sestankov, ki jih ima prirejati omenjeno društvo z učiteljske. Predavatelj je označil pomen delavnosti posameznih članov naroda z ozirom na povzdigo gospodarskega stanja naroda in za tem o pomenu telovadbe z ozirom na pomnožitev delavnosti in moči ali sile naroda, s katero se povzdiguje nar. gosp. stanje. Ublažitev umrljivosti s pomočjo telovadbe in tega vpliv na narodno gospodarstvo je g. dr. dokazal statistično. Tudi poročilo o vzdržavanju nar. manjšin in pomenu telovadbe v teh krajih je bilo jako zanimivo. — Poleg tov. učiteljske in učiteljev je bilo tudi nekaj drugih gostov ne-učiteljev navzočih. Tudi g. šolskega zdravnika dr. Rusa smo imeli v svoji sredi. Le vedno in vztrajno po tej poti naprej!

Šola in dom.

Referiral na učiteljskem abiturientskem sestanku abt. A. R. Cerar. (Konec.)

Naše delo med ljudstvom je sicer dvojno: prosvetno in tudi političko. Prosvetno delo, t. j. izobraževalno delo za gospodarski napredek naroda — to nam bodi prvo in glavno. O podrobnosti tega dela ne bom razpravljaj, ker o tem se je že veliko pisalo in govorilo. Izobraževalno delo in delo za gospodarski napredek nam je jedro in temelj vsega napredka, da celo pogoj obstanka našega naroda.

Vsakega učitelja in vsake učiteljice ne le narodna, ampak tudi stanovska dolžnost je, da dela za povzdigo, naobrazbo in gospodarski napredek naroda.

Tovariši in tovarišice!

Povzdignimo narod duševno in gospodarsko, a ne potom politike, ampak potom prosvetnega dela. Tovariši, tovarišice, ne puhla politika, ne strankarska sovraštvu ne bodo rešila nas in našega naroda, ampak le vztrajno in požrtvovalno prosvetno delo. Le v tem je napredek.

Največjo važnost pa polagaj in posebno pozornost obračaj učitelj pri delu med ljudstvom na to, da se tvoja mladina nadalje izobrazuje in vnema za gospodarski napredek.

Gospodarski moment v politiki je ona svetla, velika luč, ki nam jasno kaže zrelost naroda; zakaj gospodarskemu starševstvu je neobhodni predpogoj duševna osamosvojitve popolna emancipacija duha posameznega individua, da sam seboj razpolaga.

Mladina je dovzetna za napredek. Če dosežemo pri mladini to, kar si želimo, je zmaga naša in naš narod bo rešen sovražnikov in zasvetilo bo solnce boljše bodočnosti.

Kakršna mladina, taka bodočnost.

Mladina je up, bodočnost naroda. Ko zapusti otrok šolo, ga ne pozabi, ampak brigaj se dalje zanj!

Snujejo naj se posebna društva za mladino, da bo imela mladina tem večje veselje za delo. Snujejo se naj n. pr. pevška, tamburaška, bralna, telovadna in druga društva. To velja bolj za učitelje, a tudi učiteljice naj se pečajo z nadaljnjo naobrazbo ženske mladine.

Saj je znano, da je ženska mladina še bolj dovzetna za nadaljno izobrazbo nego moška. Čtivo, glesba, petje, ženska ročna dela, gospodinjstvo itd. so zanimivi predmeti, ki spajajo učiteljice z šoli odraslimi dekleti. Po dekletih se bodo matere začele zanimati za to, in veljava in ugled učiteljice bo rastel, da jo bo vse čislalo in ljubilo. Na delo torej, tovarišice, k boljšemu življenju zase, za naš stan in za boljše bodočnost naroda! Učitelj, ti pa posoj mladini knjige, poučuj mladino na obrazbo ženske mladine. Saj je znano, da je ženska mladina še bolj dovzetna za nadaljno izobrazbo nego moška. Čtivo, glesba, petje, ženska ročna dela, gospodinjstvo itd. so zanimivi predmeti, ki spajajo učiteljice z šoli odraslimi dekleti. Po dekletih se bodo matere začele zanimati za to, in veljava in ugled učiteljice bo rastel, da jo bo vse čislalo in ljubilo. Na delo torej, tovarišice, k boljšemu življenju zase, za naš stan in za boljše bodočnost naroda! Učitelj, ti pa posoj mladini knjige, poučuj mladino na obrazbo ženske mladine. Saj je znano, da je ženska mladina še bolj dovzetna za nadaljno izobrazbo nego moška. Čtivo, glesba, petje, ženska ročna dela, gospodinjstvo itd. so zanimivi predmeti, ki spajajo učiteljice z šoli odraslimi dekleti. Po dekletih se bodo matere začele zanimati za to, in veljava in ugled učiteljice bo rastel, da jo bo vse čislalo in ljubilo. Na delo torej, tovarišice, k boljšemu življenju zase, za naš stan in za boljše bodočnost naroda! Učitelj, ti pa posoj mladini knjige, poučuj mladino na obrazbo ženske mladine. Saj je znano, da je ženska mladina še bolj dovzetna za nadaljno izobrazbo nego moška. Čtivo, glesba, petje, ženska ročna dela, gospodinjstvo itd. so zanimivi predmeti, ki spajajo učiteljice z šoli odraslimi dekleti. Po dekletih se bodo matere začele zanimati za to, in veljava in ugled učiteljice bo rastel, da jo bo vse čislalo in ljubilo. Na delo torej, tovarišice, k boljšemu življenju zase, za naš stan in za boljše bodočnost naroda! Učitelj, ti pa posoj mladini knjige, poučuj mladino na obrazbo ženske mladine. Saj je znano, da je ženska mladina še bolj dovzetna za nadaljno izobrazbo nego moška. Čtivo, glesba, petje, ženska ročna dela, gospodinjstvo itd. so zanimivi predmeti, ki spajajo učiteljice z šoli odraslimi dekleti. Po dekletih se bodo matere začele zanimati za to, in veljava in ugled učiteljice bo rastel, da jo bo vse čislalo in ljubilo. Na delo torej, tovarišice, k boljšemu življenju zase, za naš stan in za boljše bodočnost naroda! Učitelj, ti pa posoj mladini knjige, poučuj mladino na obrazbo ženske mladine. Saj je znano, da je ženska mladina še bolj dovzetna za nadaljno izobrazbo nego moška. Čtivo, glesba, petje, ženska ročna dela, gospodinjstvo itd. so zanimivi predmeti, ki spajajo učiteljice z šoli odraslimi dekleti. Po dekletih se bodo matere začele zanimati za to, in veljava in ugled učiteljice bo rastel, da jo bo vse čislalo in ljubilo. Na delo torej, tovarišice, k boljšemu življenju zase, za naš stan in za boljše bodočnost naroda! Učitelj, ti pa posoj mladini knjige, poučuj mladino na obrazbo ženske mladine. Saj je znano, da je ženska mladina še bolj dovzetna za nadaljno izobrazbo nego moška. Čtivo, glesba, petje, ženska ročna dela, gospodinjstvo itd. so zanimivi predmeti, ki spajajo učiteljice z šoli odraslimi dekleti. Po dekletih se bodo matere začele zanimati za to, in veljava in ugled učiteljice bo rastel, da jo bo vse čislalo in ljubilo. Na delo torej, tovarišice, k boljšemu življenju zase, za naš stan in za boljše bodočnost naroda! Učitelj, ti pa posoj mladini knjige, poučuj mladino na obrazbo ženske mladine. Saj je znano, da je ženska mladina še bolj dovzetna za nadaljno izobrazbo nego moška. Čtivo, glesba, petje, ženska ročna dela, gospodinjstvo itd. so zanimivi predmeti, ki spajajo učiteljice z šoli odraslimi dekleti. Po dekletih se bodo matere začele zanimati za to, in veljava in ugled učiteljice bo rastel, da jo bo vse čislalo in ljubilo. Na delo torej, tovarišice, k boljšemu življenju zase, za naš stan in za boljše bodočnost naroda! Učitelj, ti pa posoj mladini knjige, poučuj mladino na obrazbo ženske mladine. Saj je znano, da je ženska mladina še bolj dovzetna za nadaljno izobrazbo nego moška. Čtivo, glesba, petje, ženska ročna dela, gospodinjstvo itd. so zanimivi predmeti, ki spajajo učiteljice z šoli odraslimi dekleti. Po dekletih se bodo matere začele zanimati za to, in veljava in ugled učiteljice bo rastel, da jo bo vse čislalo in ljubilo. Na delo torej, tovarišice, k boljšemu življenju zase, za naš stan in za boljše bodočnost naroda! Učitelj, ti pa posoj mladini knjige, poučuj mladino na obrazbo ženske mladine. Saj je znano, da je ženska mladina še bolj dovzetna za nadaljno izobrazbo nego moška. Čtivo, glesba, petje, ženska ročna dela, gospodinjstvo itd. so zanimivi predmeti, ki spajajo učiteljice z šoli odraslimi dekleti. Po dekletih se bodo matere začele zanimati za to, in veljava in ugled učiteljice bo rastel, da jo bo vse čislalo in ljubilo. Na delo torej, tovarišice, k boljšemu življenju zase, za naš stan in za boljše bodočnost naroda! Učitelj, ti pa posoj mladini knjige, poučuj mladino na obrazbo ženske mladine. Saj je znano, da je ženska mladina še bolj dovzetna za nadaljno izobrazbo nego moška. Čtivo, glesba, petje, ženska ročna dela, gospodinjstvo itd. so zanimivi predmeti, ki spajajo učiteljice z šoli odraslimi dekleti. Po dekletih se bodo matere začele zanimati za to, in veljava in ugled učiteljice bo rastel, da jo bo vse čislalo in ljubilo. Na delo torej, tovarišice, k boljšemu življenju zase, za naš stan in za boljše bodočnost naroda! Učitelj, ti pa posoj mladini knjige, poučuj mladino na obrazbo ženske mladine. Saj je znano, da je ženska mladina še bolj dovzetna za nadaljno izobrazbo nego moška. Čtivo, glesba, petje, ženska ročna dela, gospodinjstvo itd. so zanimivi predmeti, ki spajajo učiteljice z šoli odraslimi dekleti. Po dekletih se bodo matere začele zanimati za to, in veljava in ugled učiteljice bo rastel, da jo bo vse čislalo in ljubilo. Na delo torej, tovarišice, k boljšemu življenju zase, za naš stan in za boljše bodočnost naroda! Učitelj, ti pa posoj mladini knjige, poučuj mladino na obrazbo ženske mladine. Saj je znano, da je ženska mladina še bolj dovzetna za nadaljno izobrazbo nego moška. Čtivo, glesba, petje, ženska ročna dela, gospodinjstvo itd. so zanimivi predmeti, ki spajajo učiteljice z šoli odraslimi dekleti. Po dekletih se bodo matere začele zanimati za to, in veljava in ugled učiteljice bo rastel, da jo bo vse čislalo in ljubilo. Na delo torej, tovarišice, k boljšemu življenju zase, za naš stan in za boljše bodočnost naroda! Učitelj, ti pa posoj mladini knjige, poučuj mladino na obrazbo ženske mladine. Saj je znano, da je ženska mladina še bolj dovzetna za nadaljno izobrazbo nego moška. Čtivo, glesba, petje, ženska ročna dela, gospodinjstvo itd. so zanimivi predmeti, ki spajajo učiteljice z šoli odraslimi dekleti. Po dekletih se bodo matere začele zanimati za to, in veljava in ugled učiteljice bo rastel, da jo bo vse čislalo in ljubilo. Na delo torej, tovarišice, k boljšemu življenju zase, za naš stan in za boljše bodočnost naroda! Učitelj, ti pa posoj mladini knjige, poučuj mladino na obrazbo ženske mladine. Saj je znano, da je ženska mladina še bolj dovzetna za nadaljno izobrazbo nego moška. Čtivo, glesba, petje, ženska ročna dela, gospodinjstvo itd. so zanimivi predmeti, ki spajajo učiteljice z šoli odraslimi dekleti. Po dekletih se bodo matere začele zanimati za to, in veljava in ugled učiteljice bo rastel, da jo bo vse čislalo in ljubilo. Na delo torej, tovarišice, k boljšemu življenju zase, za naš stan in za boljše bodočnost naroda! Učitelj, ti pa posoj mladini knjige, poučuj mladino na obrazbo ženske mladine. Saj je znano, da je ženska mladina še bolj dovzetna za nadaljno izobrazbo nego moška. Čtivo, glesba, petje, ženska ročna dela, gospodinjstvo itd. so zanimivi predmeti, ki spajajo učiteljice z šoli odraslimi dekleti. Po dekletih se bodo matere začele zanimati za to, in veljava in ugled učiteljice bo rastel, da jo bo vse čislalo in ljubilo. Na delo torej, tovarišice, k boljšemu življenju zase, za naš stan in za boljše bodočnost naroda! Učitelj, ti pa posoj mladini knjige, poučuj mladino na obrazbo ženske mladine. Saj je znano, da je ženska mladina še bolj dovzetna za nadaljno izobrazbo nego moška. Čtivo, glesba, petje, ženska ročna dela, gospodinjstvo itd. so zanimivi predmeti, ki spajajo učiteljice z šoli odraslimi dekleti. Po dekletih se bodo matere začele zanimati za to, in veljava in ugled učiteljice bo rastel, da jo bo vse čislalo in ljubilo. Na delo torej, tovarišice, k boljšemu življenju zase, za naš stan in za boljše bodočnost naroda! Učitelj, ti pa posoj mladini knjige, poučuj mladino na obrazbo ženske mladine. Saj je znano, da je ženska mladina še bolj dovzetna za nadaljno izobrazbo nego moška. Čtivo, glesba, petje, ženska ročna dela, gospodinjstvo itd. so zanimivi predmeti, ki spajajo učiteljice z šoli odraslimi dekleti. Po dekletih se bodo matere začele zanimati za to, in veljava in ugled učiteljice bo rastel, da jo bo vse čislalo in ljubilo. Na delo torej, tovarišice, k boljšemu življenju zase, za naš stan in za boljše bodočnost naroda! Učitelj, ti pa posoj mladini knjige, poučuj mladino na obrazbo ženske mladine. Saj je znano, da je ženska mladina še bolj dovzetna za nadaljno izobrazbo nego moška. Čtivo, glesba, petje, ženska ročna dela, gospodinjstvo itd. so zanimivi predmeti, ki spajajo učiteljice z šoli odraslimi dekleti. Po dekletih se bodo matere začele zanimati za to, in veljava in ugled učiteljice bo rastel, da jo bo vse čislalo in ljubilo. Na delo torej, tovarišice, k boljšemu življenju zase, za naš stan in za boljše bodočnost naroda! Učitelj, ti pa posoj mladini knjige, poučuj mladino na obrazbo ženske mladine. Saj je znano, da je ženska mladina še bolj dovzetna za nadaljno izobrazbo nego moška. Čtivo, glesba, petje, ženska ročna dela, gospodinjstvo itd. so zanimivi predmeti, ki spajajo učiteljice z šoli odraslimi dekleti. Po dekletih se bodo matere začele zanimati za to, in veljava in ugled učiteljice bo rastel, da jo bo vse čislalo in ljubilo. Na delo torej, tovarišice, k boljšemu življenju zase, za naš stan in za boljše bodočnost naroda! Učitelj, ti pa posoj mladini knjige, poučuj mladino na obrazbo ženske mladine. Saj je znano, da je ženska mladina še bolj dovzetna za nadaljno izobrazbo nego moška. Čtivo, glesba, petje, ženska ročna dela, gospodinjstvo itd. so zanimivi predmeti, ki spajajo učiteljice z šoli odraslimi dekleti. Po dekletih se bodo matere začele zanimati za to, in veljava in ugled učiteljice bo rastel, da jo bo vse čislalo in ljubilo. Na delo torej, tovarišice, k boljšemu življenju zase, za naš stan in za boljše bodočnost naroda! Učitelj, ti pa posoj mladini knjige, poučuj mladino na obrazbo ženske mladine. Saj je znano, da je ženska mladina še bolj dovzetna za nadaljno izobrazbo nego moška. Čtivo, glesba, petje, ženska ročna dela, gospodinjstvo itd. so zanimivi predmeti, ki spajajo učiteljice z šoli odraslimi dekleti. Po dekletih se bodo matere začele zanimati za to, in veljava in ugled učiteljice bo rastel, da jo bo vse čislalo in ljubilo. Na delo torej, tovarišice, k boljšemu življenju zase, za naš stan in za boljše bodočnost naroda! Učitelj, ti pa posoj mladini knjige, poučuj mladino na obrazbo ženske mladine. Saj je znano, da je ženska mladina še bolj dovzetna za nadaljno izobrazbo nego moška. Čtivo, glesba, petje, ženska ročna dela, gospodinjstvo itd. so zanimivi predmeti, ki spajajo učiteljice z šoli odraslimi dekleti. Po dekletih se bodo matere začele zanimati za to, in veljava in ugled učiteljice bo rastel, da jo bo vse čislalo in ljubilo. Na delo torej, tovarišice, k boljšemu življenju zase, za naš stan in za boljše bodočnost naroda! Učitelj, ti pa posoj mladini knjige, poučuj mladino na obrazbo ženske mladine. Saj je znano, da je ženska mladina še bolj dovzetna za nadaljno izobrazbo nego moška. Čtivo, glesba, petje, ženska ročna dela, gospodinjstvo itd. so zanimivi predmeti, ki spajajo učiteljice z šoli odraslimi dekleti. Po dekletih se bodo matere začele zanimati za to, in veljava in ugled učiteljice bo rastel, da jo bo vse čislalo in ljubilo. Na delo torej, tovarišice, k boljšemu življenju zase, za naš stan in za boljše bodočnost naroda! Učitelj, ti pa posoj mladini knjige, poučuj mladino na obrazbo ženske mladine. Saj je znano, da je ženska mladina še bolj dovzetna za nadaljno izobrazbo nego moška. Čtivo, glesba, petje, ženska ročna dela, gospodinjstvo itd. so zanimivi predmeti, ki spajajo učiteljice z šoli odraslimi dekleti. Po dekletih se bodo matere začele zanimati za to, in veljava in ugled učiteljice bo rastel, da jo bo vse čislalo in ljubilo. Na delo torej, tovarišice, k boljšemu življenju zase, za naš stan in za boljše bodočnost naroda! Učitelj, ti pa posoj mladini knjige, poučuj mladino na obrazbo ženske mladine. Saj je znano, da je ženska mladina še bolj dovzetna za nadaljno izobrazbo nego moška. Čtivo, glesba, petje, ženska ročna dela, gospodinjstvo itd. so zanimivi predmeti, ki spajajo učiteljice z šoli odraslimi dekleti. Po dekletih se bodo matere začele zanimati za to, in veljava in ugled učiteljice bo rastel, da jo bo vse čislalo in ljubilo. Na delo torej, tovarišice, k boljšemu življenju zase, za naš stan in za boljše bodočnost naroda! Učitelj, ti pa posoj mladini knjige, poučuj mladino na obrazbo ženske mladine. Saj je znano, da je ženska mladina še bolj dovzetna za nadaljno izobrazbo nego moška. Čtivo, glesba, petje, ženska ročna dela, gospodinjstvo itd. so zanimivi predmeti, ki spajajo učiteljice z

rod bo trden jez proti vsem navalom sovražnikov in tak rod bo ljubil svojo slovensko domovino in bo branil pravice svojega naroda.

Ponovim še enkrat! Prosvetno delo je glavno in neobhodno potrebno — zavedajmo se tega! Pomagajmo narodu, in narod pomore nam, ker so koristi naroda šoli in učiteljstvu v prid, in obratno je dobrota šole in učiteljstva narodu v korist.

Sedaj bi prišel k prosvetnemu delu. O tem ne bom govoril; samo to rečem: Če bomo prosvetno delo v resnici vztrajno in uspešno upravljali pridobimo zaupanje ljudstva, in naša beseda bo tudi v politiki kaj veljala.

Torej tovariši in tovarišice! Beseda ostane beseda in nima veljave in pomena, dokler ne postane dejanje, dokler nam ne preide v meso in se ne izrazi v naši volji.

Volja in razum sta voditelja vsega delovanja človeštva; ona, spajajoča se s čuvstvom, tvori človeka, najpopolnejše bitje našega planeta, ki pa ni samemu sebi namen, temveč je omejeno od družbe v kakršni živi in je tudi primorano delovati v njen prid. Socialni duh naj prodre v dušo učitelja in kdaj to lažje nego tedaj, ko je v dobi razvoja, ko je njega duša dovzetna še za vse dobro in še ni kruta usoda položila nanj železne roke, in občutil še realnosti sveta.

Naše izvenšolsko delo, delo na domu med ljudstvom se zaj ne vrši le po teh načelih, ampak po sistematičnem načrtu in trdni organizaciji, le potem bo imelo zaželene uspeh. Svoje moči moramo jačiti in svoje vrste množiti. V svojem stanu začenimo, **bo-dimo boljši in bolje bo. Mnogo tovarišev in tovarišic se še ne briga dosti za narodno delo. Ne mirujmo, dokler ne dobimo vsakega letošnjega tovariša in tovarišico, navdušujmo jih ob vsaki priliki za naše ideale in vne-majmo jih za naša stremiljenja.**

Čim več nas bo in čim zavednejši bomo, tem prej bo imelo naše stremiljenje zaželene uspeh.

Zatorej vam kličem h koncu: Zastavimo vsak svoje moči, da se to uresniči, da zasijejo našemu teptanemu narodu in bednemu učiteljstvu boljše dnevi! Pomnimo pa, da vodi do tega smotra le ena pot: delo, neumorno, vztrajno in prosvetno delo!

Kranjske vesti.

—r— **Karnijske čepice**, ki jih nosijo ljubljanski realci, je vlada spoznala, da niso „a n s t o b i g“. Polhovke in fesi pa!

—r— **Novo najdbe v Postojnski jami.** Raziskovalec podzemskih jam A. Perko je 18. in 14. t. m. umetno odprl prehod skozi ozko skalnato razpoko v „Nadvojvoda Ivanovi jami“; pri tej priliki je nanovo odkril dve veliki dvorani, napolnjeni z najkrajnjimi kapniškimi oblikami. Raziskovanje se nadaljuje.

Štajerske vesti.

—š— **Zahvala.** Podpisana se srčno zahvaljuje društvu „Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“ za takojšnje izplačilo 1460 K po smrti soproga Petra Ivana Fetterja, nadučitelja v p. Obenem prekristno društvo najtopleje priporočam. — V Gradcu, dne 14. decembra 1909. — Fani Fetterjeva, nadučiteljeva vdova.

—š— **Resolucija o šolstvu**, ki jo je dne 8. t. m. sprejel glavni zbor „Narodne stranke v Celju, se glasi: Glavni zbor „Narodne stranke“ za Štajersko je vočigled vedno naraščajočemu pomembjevanju ljudskih šol na Sp. Štajerskem, z ozirom na vedno ponavljajoča zapostavljanja in preganjanja slovenskega učiteljstva in na brezprimerno protekijo nemškega in nemškutarskega učiteljskega naraščaja na Sp. Štajerskem celo v krajih, ki so po svojem prebivalstvu izključno slovenski, in končno z ozirom na sistematično zanemarjanje slovenskega ljudskega šolstva ravnotako kakor meščanskega in srednjega — primoran zoper tako tendenciozno postopanje deželnega šolskega sveta štajerskega in šolski oblasti sploh ostro protestirati ter poziva vse trezno misleče Slovence na odločen odpor proti temu nečutenemu, vsaki pravici in pravičnosti naravnost nasprotujočemu postopanju vlade in šolskih oblasti. Glavni zbor zahteva odločno, da nehajo vlada in šolske oblasti z ljudstvom pogubno šolsko politiko ter da že vendar enkrat po desetletjih brezuspešnega peticioniranja izpolnijo pravične šolske zahteve slovenskega naroda na Spodnjem Štajerskem, posebno glede slov. gimnazije celjske in glede ljudskih šol v Celju in celjski okolici ter glede slovenskih meščanskih šol. — Glavni zbor ponovno odločno zahteva, da se v najkrajšem času da slovenski Spodnji Štajerski šolska avtonomija z delitvijo deželnega, okrajnih in krajskih šolskih svetov v nemški in slovenski del ter tako omogoči potreben razvoj slovenskega šolstva na Sp. Štajerskem v interesu ljudske izobrazbe in ljudskega gospodarstva in sploh kulturnega napredka.

—š— **Odkritje Vandovega spomenika v Veržeju.***) Tri tovariši si je izvolilo učiteljsko društvo pol. okraja ljutomerskega v odsek, ki se mu je poverila naloga, da postavi do konca

oktobra 1909 pokojnemu tov. Vinku Vaudu, bivšemu nadučitelju v Veržeju, ki je lani dne 23. junija utonil v valovih Mure. V to svrhu je jel odsek nabirati prostovoljne prispevke med člani domačega učiteljskega društva, pri občinstvu v okolici, nadalje pa sta se zadevni prošnji efektno odzvali učiteljski društvi za šentlenartski in ptujski okraj; tudi nekateri gg. duhovniki iz bližnje okolice in razni prijatelji pokojnika oddale so stopili v vrsto darovalcev. Bodi vsem izražena iskrena zahvala! — Tako se je kmalu nabrala potrebna vsota, in ljutomerski spretni kamnosek in kipar Golobič je izklesal ličen spomenik, ki se je odkril dne 24. oktobra t. l. ob 11. dopoldne. Udeležba domačega občinstva je bila številna, kar je bil najboljši dokaz, da ve ceniti zasluge pokojnikov, četudi šele po smrti. Domači g. župnik Lovro Janžekovič je vodil izpred na pokopališče ter po običajnih molitvah izpregovoril presrečne besede o lastnostih in o trudu pok. tovariša v šoli ter tako naj mu goje hvaležnost za vse dobre nauke otroci in odrasli. Omenivši prijateljstvo, ki ju je vezalo s pokojnikom, so mehkočutnemu možu privrele solze iz oči; žalost mu je zaprla besedo... Sreča vseh prisotnih so bila ganjena G. župnik, ki je vzor konciliantnega moža in znan kot blaga duša daleč naokolo, je pokazal tudi o tej priliki svoje odkrite simpatije do učiteljstva. Srčna mu hvala! — Potem je govoril tov. Cvetko ter orisal v kratkih potezah mnogostransko delovanje pokojnega tovariša Vauda v šoli, pri učiteljskem, pevskem, gasilnem, kmetijskem, godbenem društvu in v občini sploh — vedno nesebično in v blaginjo ljudstva. Poleg svojega čisto slabega gmotnega položaja pri mnogoglavni družini je ostal vedno kremenit, neupogljiv značaj. Tako se z njegovo osebnostjo in delovanjem res strinjajo besed (epitaf) na spomeniku:

„Bil je mož, značaj,
ki nesebično
deloval je
narodu v blaginjo.“

In tak mož je zaslužil spomenik na svojo gomilo. Vsi, ki smo ga preživeli, pa pomnik postavimo mu tak, da vsak izkuša biti mu enak! Naša čast in narodne koristi to zahtevajo od nas. — Dodatno izkaz o nabranih prispevkih: Učit. društvo za šentlenartski okraj 31 K, Vauda Anka 20 K; po 10 K: Schneider Franc, Učit. društvo za ptujski okraj, Bralno društvo v Veržeju, Cvetko Franc; po 5 kron: Kryl Ivan, Strelec Ivan, Janžekovič Lovro, Jurkovič Martin, Golobič Jakob; po 3 K: Herzog Anton, Ovahte Simon, Vogrinec Anton; po 2 K: Maurič Karel, Novak Anton, Jurančič, Sterniša Josip, Lah Avgust, Zacherl Franc, Wessner Josipina, Petovar Terezija, Kocuvan Mara, Tomažič Ivan, Mursa Marija, Rožman Franc, Colnerič Alojzija, Seršen Anton, Dreflak Ivan, Ivančič Nina, Weixl Josip, Robič Janez, Ostre Alojz, Rožman Julijana, Sprager Ferdinand, Gaberc Anton, Gajser Marija; po 1 K 40 h: Hayne Josipina, Prelog Jožef; po 1 K: Sever Franc, Mihalič Matilda, Hercog Leonida, Robič Julija, Mahorčič Hermina, Rajh Joško, Čeh Franc, Seršen Marija, Pertl Kvirin, Pirc Katarina, Mihalič Janko, Zencovich Ema, Mihalič Josip, dr. Kreft Leo, Schuller Kristina, Tonimir, Sterniša Franc, Neimenovana, Vauptič Nuša, Bunderl Terezija, Pušenjak Anton, Seršen Alojz, Seršen Franc, Hedžet Feliks, Vagaja Elizabeta, Vreča Milan, Kosi Josip, Kren Josipina, Čiuha Anica, Pušenjak Toma, Erschenjak Simon, Ovahte Olga, Fandl Fani, Prelog Ivan, Osterc Martin, Osterc Frančiška, Zelenko Terezija, Ivančič Josip, Koroša Neža, Šonaja Alojz, Žvare Frančiška, Rajnar Jožefa, Kapun Karel, Panič Jurij, dr. Lebar Josip, Lubi Franc, Horvat Jožef, Osterc Anton, Štuhec Franc, Štuhec Marija, Gottlich Alojz, Gottlich Josipina, Faušova Franc, Puhar Alojz, Sterniša Alojz, Stanetič Franc, Topolnik Jožef, Heric Andraž, Ostre Marija, Rozmarič Anton, Topolovec Martin, Kosi Anton, Budja Leopold; Koroša Marija 80 h; po 60 h: Grantaša Anton, Rantaša Franc; po 40 h: Hauptmann Ignac, Kuplen Ana, Košar Anton, Lipša Karel, Čimerman Franca, Novak Franca, Kapun Marko; Štuhec Anton 24 h; po 20 h: Pušenjak Peter, Auer Elizabeta, Babič Franc. Skupaj 24244 K. Vsem darovalcem najprisrčnejša hvala! — Za pripravljani odsek: Karel Maurič, učitelj pri Sv. Križu kot blagajnik.

—š— **Kozjanski okrajni šolski svet** je protestiral proti odredbi dež. šol. sveta, naj bi se pri kompetencah oziralo le na one prošnje, ki so dovršili kako štajersko učiteljske. Zgled za druge okrajne šolske svete in učiteljska društva!

—š— **100 letnica Stanka Vraza**, odličnega ilirskega pesnika in pisatelja se vrši 30. junija 1910 na njegovem rojstnem domu.

Goriške vesti.

—g— **Natečaj za poljedelska ští-pendija.** C. kr. ministrstvo poljedelstva je dovolilo z odlokom z dne 12. novembra 1909, št. 37470, za šolsko leto 1909/10 dva ští-pendija po 300 K na leto za mladeniče slovenske narodnosti iz Primorja, ki hočejo obiskovati prvi tečaj deželne kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu (na Kranjskem). Prosilci za ta ští-pendij naj vložijo svoje prošnje pri tržaškem c. kr. namestništvu do 1. januarja 1910. —

Prošnjam je pridejati: 1. Krstni list (za sprejem v omenjeno šolo je treba, da se je dovršilo 16. leto — izjemno v slučaju prav čvrste rasti zadostuje 15. leto — ne sme pa biti prekorajeno 24. leto), 2. domovinski list, 3. zdravniško izpričevalo o dobrem zdravju in fizični sposobnosti za opravljanje navadnih kmetijskih del, 4. izpričevalo vsaj o dovršenju ljudske šole z dobrim uspehom, 5. izpričevalo o cepljenju koz, 6. občinsko izpričevalo o dobri vedenja, 7. o premoženjskih razmerah prosilca, 8. zaradi vstopa v omenjeno šolo se morajo mladeniči podvreči sprejemnemu izpitu v dokazanje zadostne pripravnosti za uk.

—g— **Razpisuje se natečaj** za mesto strokovnega učitelja na slovenskem oddelku deželne kmetijske šole v X. plačilnem razredu (letna plača 2860 K), ki more preiti v IX. plačilni razred deželnih uradnikov. Prosilci naj vložijo pravilno opremljene prošnje pri dežel-nem odboru do 30. decembra 1909. Prosilci morajo z izpričevali o dovršenih študijah in z izpričevalom o usposobljenosti za kmetijski pouk dokazati, da so znanstveno in strokovno zadostno izobraženi. Nadaljna pojasnila se dajejo pri uradih deželnega odbora.

—g— **O slovenskih šolskih razme-rah v Gorici** so razpravljali soc. demokrati na shodu zaupnikov iz Goriške v Gorici. — Tajnik Petejan je predlagal, naj se stranka loti dela tudi na tem polju. Sklenilo se je, da se po deželnozbornskih volitvah skliče v Gorico velik ljudski shod, na katerem bi se pojasnilo stališče stranke glede tega vprašanja.

Tržaške vesti.

—t— **V tržaškem mestnem svetu** so razpravljali o proračunu za l. 1910. Šlo je tudi za postavko o podpori 5000 K za Lego nazionale ter podporo Ciril-Metodovi šolski družbi. Puecher je izjavil, da bo njegova stranka glasovala za podporo Legi in da bi glasovala tudi za podporo slov. šolski družbi, ko bi ne bila pod klerikalnim vplivom. Dasi so mu slovenski poslanci pojasnili, da družba ni klerikalna, da jo nasprotno klerikalci pobijajo, se vendar ni izjavil za podporo.

—t— **Povišanje pokojnin mestnih uslužbencev tržaških.** Municipalni odbor je sklenil predlagati občinskemu svetu povišanje pokojnin onim uradnikom, ki so bili upokojeni pred letom 1895, ko so se nanovo regulirale plače. Uradniki, učitelji in slugi bi naj dobili 15% večjo pokojnino. Pokojnina vdovam pa bi imela biti po novem 50% višja. Vsega skupaj bi se na leto izdalo 845070 kron več kakor doslej.

Koroške vesti.

—o— **Podružnico „Svobodne šole“** so hoteli v soboto, 11. t. m., ustanoviti v Celovcu. A prišlo je tako malo nemških „svobodomislecev“, da se zborovanje ni moglo niti vršiti. Kaj pa je renegatski kliki za pravo svobodomiselnost?! Boj proti Slovanom to je njihov „Freisinn“!

—o— **V Podkarnosu** je 12. t. m. nenadoma umrl nadučitelj Mörthl v najlepši moški dobi. Rajni je bil korenjak, močen in zdrav. Vzelo ga je v 2 dneh. Bil je splošno priljubljen. R. i. p.!

—o— **Slovenska županska zveza na Koroškem.** Deželna vlada je pravila potrdila. Tekom meseca prosinca se vrši ustanovni občni zbor.

—o— **Zavetišče za obrtniške učence** so ustanovili v Celovcu. Ustanoviti jih nameravajo tudi še v Folsperku, Velikoveh, Borovljah; Beljaku, Feldkirehnu! v vseh teh krajih že izvršujejo pripravljala dela. Tako si bodo vzgajili Nemej vedno več nemško-nacionalnega obrtniškega naraščaja.

Splošni vestnik.

Prijateljski sestanek bo v ponedeljek, dne 27. t. m., t. j. na predvečer učiteljskih zborovanj v restavraciji hotela „Južni kolodvor“ (A. Seidel.)

Društvo slov. učitelje nas prosi objaviti, da se njega zborovanje ne vrši 19. decembra temveč 29. decembra t. l. z že objavljenim vzporedom.

Zavarovanje je najidealnejši način hranitve in najboljšega gmotno preskrbljenega posameznikov in celih rodov. Zato opozarjamo slavno naše učiteljstvo, da se zavaruje in vvažuje pri tem domače podjetje banko „Slavijo“, ki je že dala lepe vsote na korist učiteljstva. — Slavno učiteljstvo se izvoli obrniti za natančnejše podatke na zastopnika banke „Slavije“, Arnošta Šustersiča, Ljubljana, Cesta na Rožnik, vila „Jerin“.

Perotninski zavod v Šiški pri Ljubljani je dograjen in otvoren. Poleg trgovskega značaja je ta zavod, ki vzreja čistokrvne plemenjake, namenjen v povzdigo perotninarstva na Kranjskem, in priporočamo perotninarjem in drugim interesentom, da sita v Avstriji največji zavod ob priliki ogledajo.

V dveh vagonih so se pripeljali novi stroji za „Prvo kranjsko tvornico testenin“ iz Švice na postajo Trnovo-Bistrica. Stroji so tako orjaški, da je treba mnogo truda, preden se posamezni deli nalože na vozove. Izdelala jih je specialna tvrdka, ki je edina v izdelovanju tako orjaških strojev na kontinentu. Opremljeni so z vsemi modernimi tehničnimi pripomočki. Z novimi stroji bo izdelovala tvornica v Ilir. Bistrici ne le trikratno množino kot sedaj, temveč se bo vršilo vse delo bolj avtomatično. — Gospodinje, sezite tedaj bolj pridno po izbornih Pekatetah, da bodete tudi tem strojem dovolj dela.

Cenjene čitatelje opozarjamo na današnji prilogo „Prve češke splošne delniške družbe za zavarovanje na življenje“, ki naznana, da je vpeljala zavarovanje v prid naše prekristne šolske družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. Vsak po svoji moči naj pripomore, da dobi naša šolska družba tem potom čim-največ dohodkov.

Nova oprema infanterije in lovskih čet je dokončana. Vsak infanterijski in lovski bataljon ima štiri telefonske postaje in štiri magnetske telefone za improvizirane govorilne postaje z nad 6 km dolgim vodom. Razentega imajo take čete 16 signalnih postaj s prapori, s petrolejkami za ponoči in 4 postaje z acetilenkami. Za vojsko vse, a za šolo?

Katoliška kultura. Neki bavarski katoliški list prinaša sledeči oglas: „Z a o d k i d a v a n j e s n e g a i š č e m n e k o g a z a z i m o 1909/10. Dotičnik mora odkidavati sneg na pokopališču in mora lopato prineseti s seboj. Ker imam drugače dosti opravka in zasluzka kot mežnar, pevec, organist in občinski pisar pa tudi — učitelj, odstopam to službo drugemu. Nadmežnar Abel v Mitterskirchenu“. Čudovito!

Sleparska nemška tvrdka. „Uč. Tov.“ je poročal, kako je minole velike počitnice hodil tudi po Slovenskem nemški agent ter posebno pri učiteljih ponujal neke posebne vrste finih sraje in spodnjih hlač. Plačati bi bilo po preteku enega leta v malih obrokih. Doznajemo, da je ujel na svoje limanice dva ugledna tovariša na Gorenjskem. Kar siloma jima je mero vzel ter je rekel, da pošlje nekaj komadov na ogled v priporočilo svoje firme, katere ime je previdno zamolčal. Pričetkom šolskega leta pa sta dobila omenjena tovariša: prvi 24 komadov, drugi 18 komadov od firme J. Wolf, Kommanditgesellschaft, München, Reichenbachstraße 31. Prvi je plačal samo colnine in poštne 29 K 9 h, drugi primeroma manj. Zaračunal pa je Wolf vsako srajco in vsake spodnje hlače po 12 K, ki bi jih bilo plačati v šestih mesecih. Hentajta, to niso mačje solze. Prvi tovariš, imenujmo ga A, je takoj pisal firmi, da on ni toliko narročil in da pošiljatve ne sprejme, ker je cena horendna, oziroma da jo sprejme, če srajce pristajajo in da za vse ne da več kakor 100 K, colnina pa se mu mora vrniti. Toda monakovski slepar je pisal, da ne sprejme pogojev, češ, da je A sam podpisal „Bestellschein“ na 24 kosov. V resnici pa je agent tovariša A le prosil, naj zapiše v njegov notes svoje ime, ki si ga baje on „ne more zapomniti“. Slepjar je potem ta podpis porabil za naročilni list, na katerega je seveda lahko zapisal, kar je hotel. A najlepše šele pride. Prvi tovariš A in drugi, ki ga imenujmo B, sta kasneje eno srajco in ene hlače pomerila in se prepričala, da je mera popolnoma izgrešena in da je potemtakem poslana faktura popolnoma nerabna. Srajce in hlače so sicer dokaj lepe, a nikakor več vredne kakor kvečjemu po 4 K komad, a kamoli po 12 K, kakor zahteva monakovski slepar. Pričela sta tovariša pismeno prijemati sleparsko firmo, a ta se je le kratko odzvala, rekši, da ne vzame ničesar nazaj in zdaj trdovratno molči. Tovariš A se je posvetoval z nekim advokatom, ki mu je rekel, naj počaka, da firma toži. To se nam pa zdi jako riskirana stvar. Ali ni sredstva, ki bi monakovskega sleparja prisilila, da bi doslej nerabljeno robo vzel nazaj? Ali je ni oblasti, ki bi rešila tovariša neljube stiske in zadrege. Morebiti je pa omenjeni tvrdki šel še kateri drugih tovarišev na v a d o. Zato razglašam to stvar, da se objavi uredništvu „Učit. Tov.“ Mogoče, da se dobi blag mož postave ali advokat, ki prisloki osleparjenim tovarišem na pomoč. Naslov omenjenih dveh tovarišev A in B je na razpologo v uredništvu „Učit. Tov.“ — Morala iz vsega povedanega pa je: „V a r u j t e s e t u j i h, p o s e b n o n e m š k i h, j u d o v s k i h f i r m! M i i m a m o d o m a t r g o v c e e, k i n a m p o s t r e ž e j o s s o l i d n i m i n c e n i m b l a g o m!“

Solsko zdravstvo.

Medicinske pridobitve. Prof. Vallée z živinovozdravnike velike šole v Alfortu je izumil nov serum proti tuberkulozi, ki se pridobiva na sličen način kakor Marmorekov. — Profesor Pasteurjevega zavoda je našel bacil otroške driske. To je neki takozvani patogen-bacil „Proteus“, ki se nahaja na sadju in svežem sočivju.

22 otrok neke javne šole v Novem Jorku je umrlo, ker je zaužilo pokvarjeno mleko.

*) Poročilo o tem se je sicer malo zakasnilo, kar pa naj blagovoljivo interesovani čitatelji oprostijo.